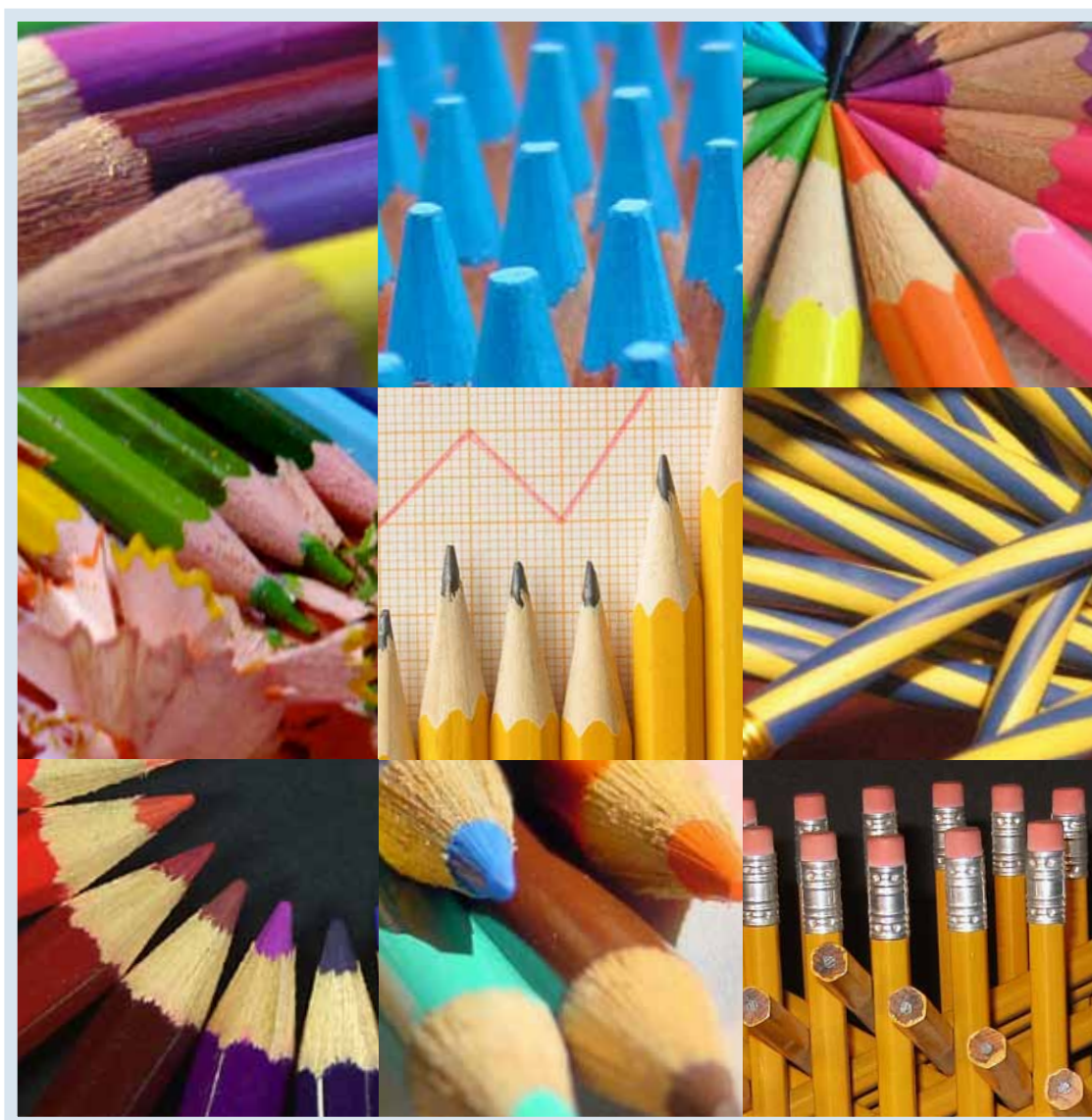

PRIPOROČILA ZA NAČRTOVANJE IN IZVEDBO ODPRTEGA KURIKULA V PROGRAMIH POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

<i>Avtorji:</i>	Igor Leban Helena Žnidarič Marija Šibanc
<i>Uredniški odbor:</i>	Igor Leban Helena Žnidarič
<i>Jezikovni pregled:</i>	Marina Jurjevič
<i>Oblikovanje:</i>	Irena Hlede, Pro anima, d.o.o.
<i>Tisk:</i>	Cicero d.o.o.
<i>Založnik:</i>	Center RS za poklicno izobraževanje
<i>Za založnika:</i>	Elido Bandelj
<i>Naklada:</i>	300 izvodov

Publikacijo je pripravil Center RS za poklicno izobraževanje v okviru projekta ESS Sofinanciranje ključnih skupnih nalog za podporo uvajanju novih izobraževalnih programov v srednjem in strokovnem izobraževanju v letih 2008–2010, in sicer v sklopu dejavnosti Dvig kakovosti pedagoških procesov. Pripravo publikacije je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport.

Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2008–2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja. Vsebina gradiva v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije.

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons:
Priznanje avtorstva – nekomercialno – deljenje pod enakimi pogoji.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

377.016

LEBAN, Igor
Priporočila za načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja / [avtorji Igor Leban, Helena Žnidarič, Marija Šibanc]. - Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2010

ISBN 978-961-6246-81-1
1. Gl. stv. nasl. 2. Žnidarič, Helena 3. Šibanc, Marija
251843328

**PRIPOROČILA ZA NAČRTOVANJE
IN IZVEDBO ODPRTEGA KURIKULA
V PROGRAMIH POKLICNEGA
IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA**

KAZALO

I	UVOD	7
2	OPREDELITEV ODPRTEGA KURIKULA	8
3	OBLIKOVANJE ODPRTEGA KURIKULA	9
	3.1 Analiza interesov in potreb okolja	9
	3.1.1 Sodelovanje s socialnimi partnerji	9
	3.2 Zasnova odprtega kurikula	9
	3.2.1 Opredelitev temeljnih ciljev in kompetenc odprtega kurikula.....	10
	3.2.2 Oblikovanje strukture odprtega kurikula za celotno trajanje izobraževanja ene generacije dijakov v programu	10
	3.2.3 Obseg in kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula	11
	3.2.4 Umestitev odprtega kurikula v izvedbeni kurikulum izobraževalnega programa	12
4	PRIPRAVA KATALOGOV ZNANJA ZA MODULE ODPRTEGA KURIKULA	13
	4.1 Elementi katalogov znanja	13
	4.1.1 Ime modula	14
	4.1.2 Usmerjevalni cilji	14
	4.1.3 Vsebinski sklopi	14
	4.1.4 Operativni cilji	14
	4.2 Dodatni elementi katalogov znanja	16
	4.2.1 Število ur modula	16
	4.2.2 Število kreditnih točk	17
	4.2.3 Obvezni načini ocenjevanja znanja.....	17
	4.2.4 Znanje izvajalcev.....	17
	4.2.5 Prostorski pogoji in oprema	17
	4.2.6 Posebni pogoji za izvedbo (število ur za delitve v skupine)	17
5	POTRDITEV ODPRTEGA KURIKULA	18

6	OBJAVA ODPRTEGA KURIKULA	19
7	ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI	20
8	IZKUŠNJE PRI UVELJAVLJANJU ODPRTEGA KURIKULA	21
8.1	Sodelovanje s socialnimi partnerji	21
8.2	Cilji in kompetence odprtega kurikula	21
8.3	Struktura odprtega kurikula	22
8.4	Število modulov odprtega kurikula.....	22
8.5	Poimenovanje modulov odprtega kurikula.....	22
8.6	Obseg odprtega kurikula	23
8.7	Kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula	23
8.8	Umeščanje odprtega kurikula v izvedbeni kurikul izobraževalnega programa.....	23
9	ZAKLJUČEK	25
10	PRILOGE.....	26
10.1	Priloga 1: Katalog znanja za enoviti modul odprtega kurikula.....	27
10.2	Priloga 2: Katalog znanja za modul odprtega kurikula z vsebinskimi sklopi	28
10.3	Priloga 3: Dodatni elementi kataloga znanja modula odprtega kurikula	29
11	LITERATURA IN VIRI.....	30

Odpri del izobraževalnih programov, ki mu na kratko pravimo odprti kurikulum, je novost v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Šolam omogoča sooblikovanje dela izobraževalnega programa in prilagajanje potrebam okolja in socialnih partnerjev, kar bistveno prispeva h krepitvi njihove avtonomije. Obenem pa jim nalaga tudi veliko odgovornost za poklicno oziroma strokovno usposobljenost dijakov, ko ti zaključijo izobraževanje.

Delo s šolskimi kolektivi pri uvajanju novih in prenovljenih izobraževalnih programov je sprožilo mnogo vprašanj o oblikovanju in izvedbi odprtega kurikula. Tako se je pojavila potreba po pripravi priporočil, ki bodo usmerjala delo vodstev šol in nudila pomoč učiteljem, ki se ukvarjajo z načrtovanjem in izvedbo odprtega kurikula.

V publikaciji, ki je pred vami, je opisan potek načrtovanja, oblikovanja, potrditve, objave in zagotavljanja kakovosti odprtega kurikula. Vsebina je obogatena z nasveti in izkušnjami, ki smo jih svetovalci Centra RS za poklicno izobraževanje pridobili pri razvojnem delu s programskimi učiteljskimi zbori na šolah, ob spremljanju in proučevanju uvajanja izobraževalnih programov z odprtim kurikulumom ter na strokovnih posvetih o tej problematiki.

Upamo, da bodo priporočila pri bralcih ustvarila celovito predstavo o odprtem kurikulumu, omogočila premagovanje ovir in jim bila v pomoč pri načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula.

2

OPREDELITEV ODPRTEGA KURIKULA

Pravne podlage za odpiranje kurikula v smislu večje fleksibilnosti izobraževalnih programov so postavljene v Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki določa sodelovanje šol in socialnih partnerjev. V Izhodiščih za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja (v nadaljevanju besedila Izhodišča) je odpiranje kurikula opredeljeno kot ena od bistvenih novosti. Tako je na nacionalni ravni določenih približno 80 % izobraževalnega programa, preostalih 20 % pa ostaja odprtih. V praksi se je za ta del izobraževalnih programov uveljavil izraz »odprti kurikul«.

Odprti kurikul oblikujejo šole skladno s poklicnimi standardi, v sodelovanju z gospodarstvom, združenji in socialnimi partnerji v regiji in lokalnem okolju. Tako lahko socialni partnerji vplivajo na hitrejše prilagajanje izobraževalnih programov zahtevam razvoja okolja, tehnologij in izdelkov. Z odpiranjem kurikula se šole lažje odzivajo na specifične potrebe in želje delodajalcev, okolja in različnih socialnih skupin ter tako krepijo svojo razvojno vlogo in povečujejo stopnjo družbene odgovornosti.

Odprti kurikul omogoča tudi večjo prilagodljivost in individualizacijo izobraževalnega procesa. Nudi možnost za boljšo in ustrežnejšo usposobljenost dijakov, ki bodo po zaključnem izobraževanju s pridobljenim znanjem, spretnostmi in kompetencami konkurenčni na trgu dela. Mogoče je upoštevati tudi interese dijakov, saj jim šola v odprtem kurikulu lahko ponudi izbirnost.

Vse to zahteva od šole intenzivno sodelovanje z okoljem, sprotno posodabljanje odprtega kurikula (hkrati pa tudi izvedbenega kurikula v celoti) in uvajanje novih oblik ter metod poučevanja.

3

OBLIKOVANJE ODPRTEGA KURIKULA**3.1 Analiza interesov in potreb okolja**

Pred oblikovanjem in pripravo odprtega kurikula je smiselno, da šola opravi sistematično analizo potreb delodajalcev in lokalnega okolja. Pomembno je, da izdela analizo za vsak izobraževalni program posebej. Sestavni del celotne analize je tudi samokritična presoja možnosti šole (materialnih, kadrovskih ...) za izvedbo modulov odprtega kurikula.

Na osnovi te analize skupaj s socialnimi partnerji določi cilje odprtega kurikula in kompetence, ki bodo služile kot podlaga za oblikovanje strukture in modulov odprtega kurikula za eno vpisano generacijo dijakov v določeni izobraževalni program. Šola naj v analizo interesov in potreb okolja vključi čim večje število predstavnikov socialnih partnerjev, saj bo tako dana možnost za ustrezno izbiro ciljev in kompetenc.

Pri izdelavi analize je smiselno pridobiti tudi mnenja dijakov, saj so lahko njihove želje, interesi, potrebe po izobraževanju pomembno vodilo šoli pri oblikovanju odprtega kurikula in širše razvojne in strateške usmeritve šole.

3.1.1 Sodelovanje s socialnimi partnerji

Pri pripravi odprtega kurikula mora šola sodelovati s socialnimi partnerji. Če je v lokalni skupnosti oblikovana skupina, ki je ustrezno partnersko sestavljena (v nekaterih lokalnih okoljih so to razvojne agencije, lahko je to svet partnerjev, sosvet ...), šola pri pripravi odprtega kurikula sodeluje s to skupino.

Oblike sodelovanja šole s socialnimi partnerji so različne. Lahko so to delovni sestanki, posveti, ankete, pogovori z mentorji pri delodajalcih, obiski obratovalnic ...

Pri oblikovanju ciljev in kompetenc na osnovi analize interesov in potreb je zelo pomembno, da šola upošteva mnenja večine socialnih partnerjev oz. delodajalcev, ki razpisujejo učna mesta za praktično usposabljanje v izobraževalnih programih, za katere šola pripravlja odprti kurikulum, in zaposlujejo diplomante. Smiselno je upoštevati tudi mnenja območnih gospodarskih, obrtno-podjetniških ali drugih regionalnih zbornic, agencij za regionalni razvoj ter ostalih socialnih partnerjev v regiji.

3.2 Zasnova odprtega kurikula

Na osnovi rezultatov analiz interesov in potreb naj šola načrtuje in oblikuje module odprtega kurikula za posamezni izobraževalni program po naslednjih korakih:

- **opredelitev temeljnih ciljev in kompetenc odprtega kurikula,**
- **oblikovanje strukture odprtega kurikula za celotno trajanje izobraževanja ene generacije dijakov v programu,**
- **določitev obsega in kreditno vrednotenje,**
- **umestitev odprtega kurikula v izvedbeni kurikulum izobraževalnega programa.**

3.2.1 Opredelitev temeljnih ciljev in kompetenc odprtega kurikula

Na podlagi opravljene analize interesov in potreb šola premišljeno določi temeljne cilje in kompetence odprtega kurikula izobraževalnega programa. Ob tem upošteva svojo strateško naravnost in pogoje, v katerih deluje. Smiselno je, da so v ta proces vključeni tudi člani programskega učiteljskega zbora, saj bodo v nadaljevanju aktivno sodelovali pri pripravi katalogov znanja za module odprtega kurikula in načrtovanju njihove izvedbe v izvedbenem kurikulu.

Cilji in kompetence odprtega kurikula lahko predstavljajo nadgradnjo strokovnih in splošnih ciljev oziroma kompetenc nacionalnega dela izobraževalnega programa ali pa doseganje popolnoma novih ciljev, lahko tudi iz sorodnih izobraževalnih programov oziroma drugih poklicnih standardov. Vsekakor pa morajo jasno odražati razliko v odnosu do nacionalnega dela izobraževalnega programa. Ur odprtega kurikula ne smemo nameniti uresničevanju ciljev nacionalnega kurikula.

Cilji in kompetence odprtega kurikula naj jasno odražajo, ali šola z njimi uresničuje:

- izpolnitev posebnih zahtev posameznega poklicnega standarda;
- dodatno usposobitev kot specializacijo za poklic, za katerega se dijaki usposabljujejo po izobraževalnem programu, v katerega se vpišejo;
- pridobitev dodatne poklicne kvalifikacije, ki je dijak ni izbral kot alternativne možnosti v izbirnem delu nacionalnega izobraževalnega programa;
- usposobitev za poklicni standard, ki ni vključen v izobraževalni program, lahko pa je del drugega izobraževalnega programa;
- pridobitev dodatnega splošnega znanja oziroma ključnih kompetenc, ki omogočajo doseganje strokovnih ciljev.

3.2.2 Oblikovanje strukture odprtega kurikula za celotno trajanje izobraževalna ene generacije dijakov v programu

Jasno opredeljeni temeljni cilji in kompetence so izhodišče za oblikovanje strukture odprtega kurikula in modulov.

Struktura odprtega kurikula združuje podatke o imenih, obsegu in številu kreditnih točk vseh modulov odprtega kurikula ter njihovi razporeditvi po letnikih **za celotno trajanje izobraževanja ene generacije dijakov**. Module razporedimo po letnikih tako, da zagotovimo ustrezno zaporedje usvajanja ciljev in kompetenc, še zlasti, če nadgrajujejo predhodno pridobljeno znanje.

Šola lahko oblikuje nove module v skladu z veljavno metodologijo za pripravo katalogov znanja za strokovne module v nacionalnem izobraževalnem programu (glej točko 4). Pri tem je pomemben izbor imena modula, ki naj čim bolj jasno odraža vključene cilje in kompetence.

Če obstajajo ustrezne rešitve, pa lahko šola uporabi obstoječe strokovne module (izbirni moduli programa, moduli drugega izobraževalnega programa).

Kadar se v odprtem kurikulu ponudi izbirni modul nacionalnega programa, predlagamo, da se zagotovi dijakom možnost izbire med več moduli.

3.2.3 Obseg in kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula

Pri določanju obsega in kreditnih točk posameznega modula izhajamo iz razpoložljivega skupnega števila ur in kreditnih točk odprtega kurikula izobraževalnega programa. Sku-

pen obseg in število kreditnih točk modulov odprtega kurikula naj ne bo večji od predvidenega v nacionalnem izobraževalnem programu.

Pri oblikovanju novih modulov določimo število ur in kreditnih točk na podlagi zahtevnosti, ciljev in kompetenc. Priporočamo, naj bo modul, ki ga oblikuje šola, ovrednoten z **najmanj 3 kreditnimi točkami oziroma v obsegu od 51 do 75 ur**.

Kadar se vključujejo v strukturo odprtega kurikula že pripravljene, vsebinsko nespremenljivi strokovni moduli iz nacionalnega dela izobraževalnega programa ali drugega izobraževalnega programa, se lahko število ur modula smiselno prilagodi, število kreditnih točk pa se ne sme spremeniti.

Če želi šola pri obstoječem strokovnem modulu zmanjšati število kontaktnih ur za več kot 10-15 % oziroma v obsegu, ki presega eno kreditno točko, priporočamo pripravo novega modula z drugim imenom in ustrezno prilagoditvijo ciljev.

Ure odprtega kurikula niso namenjene dodajanju strokovnim modulom ali splošnoizobraževalnim predmetom nacionalnega dela izobraževalnega programa, čeprav nekateri to opravičujejo z utemeljitvijo, da je v programu premalo ur, namenjenih doseganju ciljev modulov ali predmetov.

V primeru, da nam pri razporejanju »zmanjka« ur in kreditnih točk, moramo obseg in zahtevnost posameznih ciljev in kompetenc ustrezno prilagoditi in medsebojno uskladiti med moduli odprtega kurikula.

3.2.4 Umestitev odprtega kurikula v izvedbeni kurikulum izobraževalnega programa

Odpri kurikulum je obvezna sestavina izvedbenega kurikula izobraževalnega programa, zato je potrebno njegovo izvedbo opredeliti po enakih načelih, kot veljajo za nacionalni del izobraževalnega programa. Umestiti ga je potrebno v izvedbeni predmetnik, skupno učno pripravo in ostale sestavine izvedbenega kurikula.

Izvedbeni predmetnik

Module odprtega kurikula šola umesti v izvedbeni predmetnik za celotno trajanje izobraževanja ene generacije dijakov. Pri razporejanju je zaradi nadgrajevanja znanja potrebno upoštevati morebitne povezave med moduli oziroma ostalimi programskimi enotami in dovoljeno tedensko obremenitev dijakov. Smiselno je, da se predvidi tudi način izvajanja modulov (strnjena oblika, enakomerna razporeditev po tednih enega letnika, preko več letnikov ...).

Načrtovanje odprtega kurikula v skupni učni pripravi

Programski učiteljski zbor načrtuje izvedbo modulov odprtega kurikula za **celotno trajanje izobraževalnega programa** ene generacije dijakov na enak način, kot poteka načrtovanje za ostale programske enote izobraževalnega programa. V praksi se za to fazo načrtovanja pogosto uporablja termin »načrtovanje grobega kurikula«.

Pri načrtovanju je treba upoštevati ustrezno zaporedje doseganja ciljev in razvijanja kompetenc v posameznem modulu odprtega kurikula v odnosu do celotnega izobraževalnega programa oziroma programskih enot, ki jih dopolnjujejo ali nadgrajujejo.

Glede na cilje oziroma kompetence določimo ustrezno število ur praktičnega pouka oz. vaj v posameznem modulu. Kjer je smiselno, predvidimo integracijo ključnih kompetenc in povezave med programskimi enotami.

Pri načrtovanju v tej fazi je potrebno upoštevati tudi morebitno izvedbo modulov odprtega kurikula pri delodajalcih (deloma ali v celoti), če seveda taka možnost obstaja.

Načrtovanje vseh podrobnosti izvedbe modulov odprtega kurikula za **posamezni letnik izobraževalnega programa** zajema opredelitev manjših, vendar celovitih pedagoških enot (bodisi učnih tem ali učnih situacij), določitev ciljev, vsebin in metod dela, s katerimi se bo razvijalo in doseglo določena znanja, spretnosti in kompetence, ter časovni okvir izvedbe, ki mora upoštevati vse faze učnega procesa. Za ta del načrtovanja se je v praksi uveljavil termin »načrtovanje finega kurikula«.

V praksi se je izkazalo, da je ločnica med grobim in finim načrtovanjem lahko precej zabrisana. Pomembno pa je, da se pri načrtovanju upošteva vse dejavnike, ki bodo zagotovili kakovostno pripravo in izvedbo kurikula.

Ocenjevanje znanja v moduli odprtega kurikula

Moduli odprtega kurikula so del izobraževalnega programa, zato veljajo zanje pri ocenjevanju znanja enake zahteve kot pri strokovnih moduli ali splošnoizobraževalnih predmetih. V okviru letne priprave je v načrtu ocenjevanja znanja potrebno opredeliti vse elemente za ocenjevanje znanja (oblike in načine, standarde znanja vključno z minimalnim standardom znanja, ocenjevalce, način oblikovanja skupne ocene, kadar modul odprtega kurikula izvaja več učiteljev ...).

4

PRIPRAVA KATALOGOV ZNANJA ZA MODULE ODPRTEGA KURIKULA

Modul odprtega kurikula je programska enota, ki je enakovredna strokovnim modulom ali splošno izobraževalnim predmetom in mora imeti (v skladu z zakonodajo) katalog znanja.

Učitelji, ki so člani programskih učiteljskih zborov, praviloma pripravijo kataloge znanja za posamične module odprtega kurikula. V primerih, kjer je to smiselno, pa je seveda zaželeno tudi sodelovanje mentorjev praktičnega izobraževanja in delodajalcev.

Moduli, za katere je potrebno pripraviti kataloge znanja, so opredeljeni v strukturi odprtega kurikula izobraževalnega programa. Praviloma velja, da se kataloge znanja izdela za vse module odprtega kurikula, ki niso v celoti prevzeti iz istega ali drugega izobraževalnega programa.

Po potrebi se lahko modul odprtega kurikula razdeli na manjše enote (vsebinske sklope). Razdelitev je smiselna v primeru, kadar so moduli odprtega kurikula obsežnejši.

Priporočamo pripravo katalogov znanja s kratkimi in jasnimi zapisi ciljev in kompetenc, ki jih bo moč doseči s povprečno sposobnimi dijaki.

Katalog znanja naj v glavi dokumenta vsebuje tudi podatke o stopnji in izobraževalnem programu (programih), kjer se uporablja.

Napotki in navodila v nadaljevanju so namenjeni predvsem avtorjem katalogov znanja, ki bodo te pripravljali na šoli.

4.1 Elementi katalogov znanja

Katalog znanja za modul odprtega kurikula ima enake elemente kot katalog znanja za strokovni modul, ki je določen na nacionalni ravni.

Elemente določajo Izhodišča ter priporočila in sklepi Strokovnega sveta za poklicno in strokovno izobraževanje, predstavljeni pa so tudi v različnih publikacijah, ki jih je izdal Center RS za poklicno izobraževanje.

Elementi kataloga znanja so naslednji:

- 1 Ime modula
- 2 Usmerjevalni cilji
- 3 Vsebinski sklopi (če so)
- 4 Operativni cilji

Način zapisa in oblika katalogov znanja je bila dogovorjena med Centrom RS za poklicno izobraževanje in Ministrstvom za šolstvo in šport novembra 2009 (Glej prilogo 1 in 2).

4.1.1 Ime modula

Poimenovanje modulov odprtega kurikula je pomembno zaradi zapisa v javnih listinah in prilogi k spričevalu, omogoča pa tudi vsebinsko prepoznavnost modula.

Ime modula odprtega kurikula naj bo skrbno izbrano in naj čim bolj prepoznavno odraža cilje in kompetence, ki jih vsebuje.

Če se v odprti kurikulum vključijo obstoječi strokovni moduli, ki so pripravljene za nacionalni del izobraževalnega programa, se ime modula ne sme spreminjati.

Kadar se v odprtem kurikulumu oblikuje modul, katerega cilji oziroma vsebine predstavljajo nadgradnjo določenega strokovnega modula ali splošnoizobraževalnega predmeta, je potrebno izbrati drugačno ime, kot ga nosi matični strokovni modul ali predmet.

4.1.2 Usmerjevalni cilji

Usmerjevalni cilji modula so namenjeni predvsem učiteljem, ki načrtujejo izobraževalno delo in poučujejo v določenem modulu odprtega kurikula. To so široko opredeljeni cilji, ki usmerjajo osebnostni in strokovni razvoj posameznika. Povezani so s širšim razumevanjem in obvladovanjem procesov, ki so ključni za kakovostno delovanje na strokovnem področju.

Usmerjevalni cilji pogosto vključujejo tudi ključne kompetence (npr. komunikacijsko spretnost, obvladovanje informacijske tehnologije, varovanje okolja in zdravja pri delu, gospodarno rabo energentov, materialov in časa ...) Tovrstni cilji naj bodo premišljeno in smiselno vključeni ter povezani s tematiko modula odprtega kurikula.

4.1.3 Vsebinski sklopi

Pri snovanju kataloga znanja imamo možnost izbire, ali bo katalog sestavljen iz vsebinskih sklopov ali ne. Odločitev o tem sprejmejo avtorji kataloga znanja in je odvisna od smiselnosti oblikovanja manjših zaokroženih enot znotraj modula zaradi preglednosti, racionalnosti in načina ocenjevanja znanja.

V katalogih znanja za module odprtega kurikula je potrebno zapisati, ali so sestavljeni iz vsebinskih sklopov ali ne.

Kadar modul odprtega kurikula ni sestavljen iz vsebinskih sklopov, je zapis v katalogu znanja odprtega kurikula sledeč:

Modul ni sestavljen iz vsebinskih sklopov.

Kadar je modul odprtega kurikula sestavljen iz vsebinskih sklopov, uporabimo naslednji zapis in preglednico, v kateri vsebinske sklope navedemo:

Modul je sestavljen iz vsebinskih sklopov.

Oznaka	Vsebinski sklop

4.1.4 Operativni cilji

Operativni cilji v katalogu znanja določajo in razčlenjujejo pot, po kateri bo učitelj osmisliil usmerjevalne cilje modula. V alinejah so zapisane poklicne kompetence, v preglednici pa opredeljeni operativni cilji, ki se v zasnovi ločijo na informativne in formativne. Služijo lahko tudi kot temelj za oblikovanje učnih tem ali situacij. Operativni cilji naj bodo po-

stavljeni tako, da so uresničljivi (pri povprečnem dijaku) in je njihovo doseganje mogoče preveriti in oceniti.

Pri oblikovanju operativnih ciljev priporočamo premišljeno vključevanje socializacijskih ciljev, tako da skupaj tvorijo vsebinsko zaključene celote.

Poklicne kompetence naj kratko, jasno in nedvoumno povedo, kaj bo dijak zmožen izdelati ali opraviti. Povezane so tako z usmerjevalnimi kot z operativnimi cilji, zato priporočamo temeljit premislek o oblikovanju ciljev in kompetenc, da ne bo prihajalo do zamenjav med njimi.

Poklicne kompetence naj bodo oblikovane kot smiselno zaokrožene celote.

Število kompetenc ni omejeno, odvisno je od zasnove modula, vendar priporočamo do 5 kompetenc na modul.

Informativni cilji opredeljujejo splošna in strokovna znanja na različnih taksonomskih stopnjah, kar dijaku omogoča spoznanje določenega strokovnega področja po načelih vsebinskega znanja in delno sistematike.

Formativni cilji opredeljujejo spretnosti, veščine, postopke, delovne navade ..., določijo pa se z vidika obvladovanja metod dela, delovnih postopkov, konceptov in strategij za reševanje konkretnih delovnih problemov v realnem delovnem okolju.

Oblika zapisa operativnih ciljev je odvisna od odločitve, ali je katalog znanja za modul odprtega kurikula sestavljen iz vsebinskih sklopov ali ne.

Če so se avtorji kataloga odločili za enovit pristop brez vsebinskih sklopov, priporočamo naslednjo obliko zapisa:

Poklicne kompetence

-
-
-

Informativni cilji	Formativni cilji
Dijak:	Dijak:
•	•

Če je katalog znanja za modul odprtega kurikula razdeljen na vsebinske sklope, priporočamo zapis operativnih ciljev s kompetencami za vsak vsebinski sklop modula posebej:

Vsebinski sklop: *IME VSEBINSKEGA SKLOPA*

Poklicne kompetence

-
-
-

Informativni cilji	Formativni cilji
Dijak:	Dijak:
•	•

Avtorji katalogov znanja imajo pogosto težave pri postavljanju in oblikovanju operativnih ciljev, zato jim priporočamo naslednje:

- pri opredeljevanju ciljev vedno uporabljajte glagole, ki najustrezneje definirajo cilj (priporočamo uporabo različnih taksonomij, na primer Bloomove ali Marzanove taksonomije znanja);
- izogibajte se rabi “splošnih” glagolov, kot so npr. poznati, razumeti, znati ...;
- uporabite glagole, ki določajo višje taksonomske stopnje, predhodno pa ni treba navajati glagolov, ki so tipični za nižje taksonomske stopnje;
- glagoli naj opredeljujejo končne dosežke dijakov, ko bodo učne aktivnosti že izvedene;
- oblikujte stavke tako, da bodo na razumljiv način (tudi za dijake) določali, kaj se od dijakov pričakuje;
- izogibajte se naštevanju aktivnosti, ki jih bosta izvajala učitelj ali dijak pri pouku;
- izogibajte se naštevanju tem in/ali vsebin, ki naj bi jih učitelj »predaval«.

Predstavljamo nabor glagolov, ki bo avtorjem katalogov znanja pomagal pri oblikovanju operativnih ciljev:

analizirati, določiti, izbrati, izdelati, izmeriti, izračunati, ločiti (med), načrtovati, napisati, naštetiti, naučiti se, opisati, opozoriti, opredeliti, ovrednotiti, poiskati, pojasniti, povezati, predstaviti, predvideti, prenašati (npr. izkušnje), prepoznati, preveriti, prikazati, primerjati, pripraviti, razdeliti, razlikovati, razmišljati, razumeti, razviti, razvrstiti, skicirati, sestaviti, ugotoviti, uporabiti, utemeljiti ...

4.2 Dodatni elementi katalogov znanja

Strokovni moduli in splošnoizobraževalni predmeti imajo v splošnem in posebnem delu izobraževalnega programa opredeljene določene elemente (število ur posameznega modula, število kreditnih točk, obvezne načine ocenjevanja znanja, znanja izvajalcev), v katerih je odprti kurikulum kot programska enota nedoločen. Zato predlagamo opredelitev teh elementov v prilogi katalogu znanja.

V njej tako priporočamo zapis naslednjih elementov:

1. Število ur modula
2. Število kreditnih točk
3. Obvezni načini ocenjevanja znanja
4. Znanja izvajalcev
5. Prostorski pogoji in oprema
6. Posebni pogoji za izvedbo (število ur za delitve v skupine)

Navedeni elementi priloge katalogu znanja dajejo informacije, ki jih potrebujemo za načrtovanje izvedbe modulov odprtega kurikula ter pripravo priloge k spričevalu. Dodatni elementi informirajo udeležence izobraževanja ter zainteresirano javnost o vrednotenju in pogojih za izvedbo modulov, lahko pa so tudi v pomoč drugim izvajalcem modulov odprtega kurikula, ki niso njihovi avtorji (v primeru izmenjave modulov med šolami).

4.2.1 Število ur modula

Obseg izobraževalnega dela v modulu oziroma število ur (kontaktnih ur organiziranega izobraževalnega dela) odprtega kurikula se določi na osnovi strokovne presoje in z upoštevanjem omejitev, ki jih prinaša kreditno vrednotenje (glede na celotno število ur in kreditnih točk v odprtem kurikulumu izobraževalnega programa).

4.2.2 Število kreditnih točk

Posamezne module odprtega kurikula je potrebno ovrednotiti s kreditnimi točkami, saj je v izobraževalnem programu določeno samo skupno število kreditnih točk za celoten odprti kurikulum. Kreditne točke so vedno izražene s celimi števili.

Praviloma naj bo posamezni modul kreditno ovrednoten z **najmanj 3 kreditnimi točkami**, kar onemogoča pretirano drobljenje odprtega kurikula na veliko število modulov.

Kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula je smiselno opraviti za vse module istočasno, saj je le tako mogoče zagotoviti uravnoteženost in preglednost vrednotenja med moduli ter primerljivost z ostalimi programskimi enotami izobraževalnega programa. Pri določanju kreditnih točk posameznim modulom odprtega kurikula moramo upoštevati vse oblike izobraževalnega dela, ki jih bo dijak opravil v okviru modula.

4.2.3 Obvezni načini ocenjevanja znanja

Avtorji kataloga znanja določijo obvezne načine ocenjevanja znanja glede na zasnovo, obliko in vsebino modula odprtega kurikula. Izbira načinov ocenjevanja naj bo strokovno in didaktično domišljena in racionalna z vidika obremenitve dijakov. Zato priporočamo, da se kot obvezen način ocenjevanja znanja izbere le en način. Taka odločitev pa učiteljem ne preprečuje načrtovati in uporabiti tudi drugih načinov pridobivanja ocen. Izbira več obveznih načinov ocenjevanja znanja velikokrat povzroča težave pri določanju terminov ocenjevanja in po nepotrebnem povečuje obremenjenost dijakov in učiteljev.

4.2.4 Znanje izvajalcev

Glede na kompetence, ki so postavljene v modulu odprtega kurikula, šola določi znanja izvajalcev, ki jih morajo imeti učitelji (lahko tudi mentorji ali zunanji izvajalci), ki poučujejo v posameznem modulu odprtega kurikula. Ta informacija je zelo pomembna tudi v primeru, ko si šole med seboj izmenjujejo module odprtega kurikula.

4.2.5 Prostorski pogoji in oprema

Šola opredeli materialne pogoje za izvajanje modulov odprtega kurikula, ki vključujejo posebnosti prostorov ali opreme (npr. računalniška učilnica, CNC-tehnologija ...). Materialne pogoje, kot so napeljave, pohištvo ali oprema, je smiselno opredeliti samo v primeru, kadar so ti posebni ali specifični in je ta podatek zelo pomemben zaradi organizacije pouka na šoli v povezavi z zasedenostjo določenih prostorov ali drugih kapacitet.

4.2.6 Posebni pogoji za izvedbo (število ur za delitve v skupine)

Kadar je izvajanje modulov odprtega kurikula vezano na določene prostore ali opremo, je s tem pogosto povezano tudi število dijakov v skupini. Število ur delitev, velikost skupine, izvajalce in dejavnost je smiselno predvideti in upoštevati pri načrtovanju in izvedbi takih modulov.

Načrtovanje posebnosti v izvedbi mora biti usklajeno z načrtom izvedbenega kurikula za celoten izobraževalni program in omejitvami oziroma razpoložljivimi normativi za delitve dijakov v skupine.

5

POTRDITEV ODPRTEGA KURIKULA

Potrditev odprtega kurikula ima pravno podlago v Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju, kjer je v 68. členu določeno, da je odprti kurikulum del letnega delovnega načrta, ki ga sprejema svet šole.

Obravnava in potrditev letnega delovnega načrta šole je vezana na obdobje šolskega leta, zato je nujno, da se potrdi vse sestavine, ki so potrebne za izvedbo modulov odprtega kurikula v tem obdobju.

Priporočamo, da šola pripravi svetu šole dokumente, ki omogočajo celovit vpogled v odprti kurikulum posameznega izobraževalnega programa. Zato je smiselna potrditev strukture, ki vsebuje časovno in vsebinsko razdelitev odprtega kurikula za izobraževanje ene generacije dijakov v programu.

Priporočamo tudi, da šola pred postopkom potrjevanja odprtega kurikula informira svet šole, kako je potekalo sodelovanje s socialnimi partnerji in kako so bili upoštevani njihovi interesi ter potrebe.

6

OBJAVA ODPRTEGA KURIKULA

Objava odprtega kurikula kot dela izobraževalnega programa ima podlago v zakonodaji, ki opredeljuje objavo javno veljavnih izobraževalnih programov (18. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja).

Šola ima za seznanitev javnosti z odprtim kurikulumom posameznega izobraževalnega programa na voljo različne možnosti (spletna stran, šolske publikacije, objava v medijih ...).

Objava informacij o odprtem kurikulumu je tudi v interesu šole, saj tako skrbi za svojo promocijo, prepoznavnost v okolju in pri delodajalcih ter gradi svoj sistem zagotavljanja kakovosti izobraževalnega dela.

Priporočamo objavo naslednjih informacij o odprtem kurikulumu:

- namen odprtega kurikula v povezavi s strategijo šole;
- cilji in kompetence, ki jih bo šola razvijala v odprtih kurikulumih izobraževalnih programov, ki jih izvaja;
- strukture odprtih kurikulumov z moduli, številom ur in kreditnih točk po letnikih za vse izobraževalne programe;
- katalogi znanja za module odprtih kurikulumov.

7

ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Odpri kurikul je ena od sistemskih rešitev, ki dajejo šoli večjo avtonomijo, s tem pa tudi večjo odgovornost za kakovostno izvajanje tega dela izobraževalnega programa.

Vsaka šola si mora razviti ustrezna orodja in sistem, s katerim bo spremljala izvajanje odprtega kurikula ter ga po potrebi spreminjala in dograjevala.

Šolam predlagamo, da pri spremljanju in zagotavljanju kakovosti odprtega kurikula upoštevajo naslednje kazalnike:

- **Sodelovanje z lokalnim okoljem in gospodarstvom:** za šolo je zelo pomembna povezanost z okoljem, poznavanje potreb in posebnosti gospodarstva. Potrebno je vključevanje okolja pri zbiranju idej za odprti kurikul in sodelovanje delodajalcev pri izvajanju praktičnega usposabljanja.
- **Usklajenost s potrebami lokalnih partnerjev:** pomeni oblikovanje take strukture odprtega kurikula, ki je usklajena z interesi in potrebami delodajalcev po usposobljenih kadrih. Hkrati pa je potrebno spodbuditi lokalne skupnosti k aktivnemu sodelovanju s šolami z namenom, da bodo v svojih razvojnih načrtih ustrezno vključile tudi poklicno in strokovno izobraževanje.
- **Ustreznost standardov znanja odprtega kurikula:** kazalnik je zelo pomemben, predvsem takrat, kadar so moduli odprtega kurikula narejeni na podlagi poklicnega standarda in omogočajo pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije in mora šola zagotoviti doseganje standardov znanja ter oblikovati module skladno z dogovorjeno metodologijo.
- **Pregledno in natančno izdelana dokumentacija o odprtem kurikulu:** za urejenost in sistematičnost vseh aktivnosti, s katerimi šola dokazuje uresničevanje ciljev in zagotavljanje kakovosti odprtega kurikula.
- **Objava odprtega kurikula:** je odraz jasnega in preglednega delovanja šole v odnosu do dijakov, staršev, delodajalcev in lokalnega okolja. Šola avtonomno izbere način in obliko objave informacij o odprtem kurikulu za vsak izobraževalni program posebej. Objava obsega cilje, strukturo z moduli odprtega kurikula in pripadajoče kataloge znanja.
- **Preglednost načrtovanja, izvajanja, evalvacije in izboljševanja odprtega kurikula:** na osnovi izkušenj šola v procesu spremljanja izvedbe prilagaja in izboljšuje način načrtovanja in izvajanja modulov odprtega kurikula.

Odpri kurikul je eno od področij, ki ga mora šola obvezno vključiti v vsakoletno poročilo o zagotavljanju kakovosti in ga objaviti na spletni strani.

8

IZKUŠNJE PRI UVELJAVLJANJU ODPRTEGA KURIKULA

Nekajletno obdobje uvajanja in izvajanja novih in prenovljenih izobraževalnih programov in s tem tudi odprtega kurikula je prineslo določene izkušnje, pojavile pa so se tudi dileme in vprašanja.

Dejstvo je, da so se šole oblikovanja odprtega kurikula lotile na različne načine in našle bolj ali manj ustrezne rešitve glede njegove vsebine, strukture, kreditnega vrednotenja in umeščanja v izvedbeni kurikulum. V nadaljevanju izpostavljam nekatere najbolj značilne in pogoste rešitve, ki so jih šole uveljavile pri oblikovanju odprtega kurikula.

8.1 Sodelovanje s socialnimi partnerji

Z zakonodajo je določeno, da mora šola pri oblikovanju odprtega kurikula sodelovati s socialnimi partnerji. Izkušnje šol pri uresničevanju te zahteve so zelo različne. Nekatere so uspele vzpostaviti zelo dobro sodelovanje, druge pa se srečujejo s problemom neodzivnosti gospodarstva in lokalnega okolja pri zbiranju idej za odprti kurikulum in njegovem oblikovanju.

Večinoma so se kot zelo dobra oblika sodelovanja izkazali organizirani posveti s socialnimi partnerji v regionalnih okoljih in razgovori organizatorjev praktičnega izobraževanja z delodajalci ob rednih obiskih obratovalnic, ko so dijaki na praktičnem usposabljanju z delom. Na veliko slabši odziv socialnih partnerjev so naleteli šole v primerih, ko so skušale zbrati informacije o interesih socialnih partnerjev pri odprtem kurikulumu s poslanimi vprašalniki. Delež vrnjenih izpolnjenih vprašalnikov je bil običajno zelo majhen.

8.2 Cilji in kompetence odprtega kurikula

V odprtih kurikulumih nekaterih šol je mogoče zelo dobro prepoznati uresničevanje njegovega temeljnega namena, to je nadgradnjo ciljev in kompetenc nacionalnega dela izobraževalnega programa oziroma vključevanje novih ciljev in kompetenc v izobraževalni program. Srečamo pa tudi rešitve, ki nimajo vedno ustrezne podpore socialnih partnerjev in so izključno odraz interesov šole.

Dokaj pogosto v ponudbi odprtega kurikula šol zasledimo module, ki s svojo vsebino in cilji ponujajo utrjevanje znanja in pripravo dijakov na zaključek izobraževanja.

Cilje strokovnih modulov in splošnoizobraževalnih predmetov je šola dolžna uresničiti v okviru obsega ur in kreditnih točk, ki so določene v nacionalnem delu izobraževalnega programa. V nasprotnem primeru se namreč za doseganje istih ciljev podeli dvojno število kreditnih točk, kar je v nasprotju z načeli kreditnega vrednotenja.

V programih srednjega strokovnega izobraževanja je kot modul odprtega kurikula ponujena tudi priprava na peti predmet mature. Običajno je to splošnoizobraževalni predmet, ki s svojim obsegom presega cilje tega predmeta v programu in zahteve, ki so določene v poklicnem standardu, zato tovrstne rešitve šolam odsvetujemo.

8.3 Struktura odprtega kurikula

Odpri kurikul je kot programsko enoto potrebno razčleniti na posamezne dele, jih ustrezno poimenovati, jim določiti obseg in jih kreditno ovrednotiti.

Tudi tega so se šole lotile na različne načine. Nekatere so dejansko oblikovale strukturo odprtega kurikula v celoti za določeno generacijo dijakov, druge pa so jo pripravljale postopno, za vsako leto posebej, brez jasne in celovite predstave o tem, katere cilje želijo z odprtim kurikulumom doseči. Parcialen pristop je povzročil nedomišljeno razdeljevanje ur in kreditnih točk ter oblikovanje modulov, ki so se podrejali trenutni organizaciji dela na šoli. Posledično so se pojavile težave pri načrtovanju pedagoškega procesa in celoviti izvedbi izobraževalnega programa.

Ugotavljamo tudi, da nekateri programski učiteljski zbori načrtujejo v posameznih izobraževalnih programih izvajanje modulov odprtega kurikula samo v predzadnjem in/ali zadnjem letniku izobraževalnega programa. Če je to usklajeno s cilji odprtega kurikula in zahtevami socialnih partnerjev, seveda s tem ni nič narobe. Vendar pa se zaradi tega dogaja, da se izvajanje strokovnih modulov, ki so pomembni za zaključevanje programa, časovno precej odmika od terminov zaključnega izpita ali poklicne mature.

Da bi se izognili tovrstnim težavam, svetujemo šolam, da oblikujejo strukturo celotnega odprtega kurikula programa pred pričetkom izobraževanja posamezne generacije dijakov in da enakomerno razporedijo module po posameznih letnikih.

Nekatere šole, večinoma tiste, ki imajo dovolj dijakov, ponujajo izbirnost med moduli odprtega kurikula in s tem razširjajo ponudbo znanja, spretnosti in kompetenc na strokovnem področju. Tako zagotavljajo tudi večjo individualizacijo. Pri tem pa se je pojavil problem, kako oblikovati celotno strukturo odprtega kurikula. Svetujemo, da v tem primeru šola v strukturi predvidi možen nabor vseh modulov, izvede pa tiste, za katere se pojavi dovolj velik interes.

Izbirnost med moduli odprtega kurikula je priporočljiva, ni pa predpisana.

Določene šole so za posamezen modul odprtega kurikula oblikovale skupine dijakov iz različnih izobraževalnih programov. To predstavlja dobro rešitev v primeru majhnega števila dijakov in kombiniranih oddelkov, vendar pa je pri tem potrebno upoštevati strokovno ustreznost. Predhodno je treba zagotoviti usklajeno načrtovanje strukture odprtih kurikulumov posameznih izobraževalnih programov.

8.4 Število modulov odprtega kurikula

Število modulov v odprtih kurikulumih je zelo različno. Šole, ki so oblikovale veliko modulov odprtega kurikula z majhnim številom ur, so se soočile s težavami pri kreditnem vrednotenju modulov, ker jim je zmanjkalo razpoložljivih kreditnih točk. Nekatere šole so poskusile ta problem rešiti tako, da so povečale število kreditnih točk odprtega kurikula, kar pa je v nasprotju z določili nacionalnih izobraževalnih programov. Delitev kreditne točke sorazmerno s številom ur, ki naj bi ga delež predstavljal, pa ni mogoče, saj je kreditna točka zakonsko opredeljena kot celo število.

Priporočamo, da šole oblikujejo v odprtem kurikulumu manjše število obsežnejših modulov.

8.5 Poimenovanje modulov odprtega kurikula

Izbira ustreznega imena je za modul odprtega kurikula zelo pomembna. Ime naj bi jasno odražalo cilje in kompetence modula. Pri pregledu strukture odprtega kurikula smo zasledili tudi module, ki so kljub spremenjenim ciljem, kompetencam, številu ur in kreditnih točk poimenovani z enakimi imeni, kot jih imajo obstoječi strokovni moduli ali splošnoi-

zobraževalni predmeti. V takem primeru je treba poiskati drugačno ime modula, saj enako poimenovanje povzroči nepreglednost, možnost zamenjave in nesporazume pri priznavanju modulov odprtega kurikula.

8.6 Obseg odprtega kurikula

V novih in prenovljenih izobraževalnih programih je število ur odprtega kurikula usklajeno z zahtevami Izhodišč, čeprav je to med izobraževalnimi programi oziroma strokovnimi področji zelo različno.

Imamo pa tudi nekatere izobraževalne programe, pri katerih predpisani nacionalni del programa močno presega predvidenih 80 %. Največje je odstopanje v izobraževalnih programih, ki so prilagojeni za izvajanje na narodnostno mešanih področjih (DV) in (IS), kjer je iz odprtega kurikula dodan nacionalnemu delu izobraževalnega programa obvezen jezik okolja.

Srečamo tudi primere, ko je v nacionalnem delu izobraževalnega programa na račun odprtega kurikula povečan obseg nekaterih splošnoizobraževalnih predmetov, v sorodnih programih istega strokovnega področja pa ne.

Kot posledica parcialnega načrtovanja v nekaterih odprtih kurikulih zasledimo večje ali manjše število ur, kot je določeno v izobraževalnem programu. Ne glede na odstopanja odprtih kurikulov med strokovnimi področji in med izobraževalnimi programi mora biti obseg odprtega kurikula v posameznem programu enak, kot je opredeljen v predmetniku nacionalnega izobraževalnega programa.

8.7 Kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula

Število kreditnih točk odprtega kurikula je med primerljivimi izobraževalnimi programi zelo različno. Tako je v nekaterih programih več maneverskega prostora za kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula kot v drugih. Ne glede na to pa mora biti seštevek kreditnih točk posameznih modulov odprtega kurikula enak, kot je za odprti kurikulum določeno v predmetniku nacionalnega izobraževalnega programa.

Določeni izobraževalni programi imajo za odprti kurikulum predvideno premajhno oziroma mejno število kreditnih točk v odnosu do števila ur. Upoštevanje dejstva, da je ena kreditna točka sorazmerna 25 uram dijakovega dela, povzroča šolam težave pri kreditnem vrednotenju odprtega kurikula. Problem je še posebej pereč, ko je odprti kurikulum sestavljen iz večjega števila modulov, katerih število ur ni mnogokratnik števila 25.

Pri kreditnem vrednotenju modulov odprtega kurikula, ki so sestavljeni iz vsebinskih sklopov, se je pojavilo vprašanje, ali je potrebno vsebinske sklope kreditno ovrednotiti, tako da bi seštevek kreditnih točk vseh vsebinskih sklopov predstavljal celotno število kreditnih točk modula. Metodologija kreditnega vrednotenja zaenkrat tega ne predvideva, zato v praksi tega pristopa ne uporabljamo.

8.8 Umeščanje odprtega kurikula v izvedbeni kurikulum izobraževalnega programa

Odprti kurikulum je zasnovan kot fleksibilen del izobraževalnega programa, kar naj bi se z inovativnimi pristopi odrazilo tudi pri njegovem izvajanju. Pri izvajanju modulov odprtega kurikula ima šola možnost, da razvija in uvaja nove didaktične metode dela z dijaki.

V izvedbenem kurikulumu šola določi zaporedje doseganja ciljev in kompetenc, način izvajanja posameznih modulov, učitelje in načine ocenjevanja znanja. Pri tem mora upoštevati povezanost med moduli odprtega kurikula ter odnos do ostalih strokovnih modulov in

splošnoizobraževalnih predmetov. To zahteva usklajeno načrtovanje aktivnosti in sodelovanje učiteljev, še posebej v primerih, ko v modulu odprtega kurikula poučuje več učiteljev ali sodelujejo pri tem tudi mentorji ali drugi zunanji sodelavci.

Posebnosti modulov odprtega kurikula lahko pogojujejo tudi način izvedbe, npr. strnjena oblika izvedbe pouka zaradi poudarka na praktičnih veščinah, sodelovanja delodajalcev pri izvajanju, terenskega dela, vezanosti na vegetacijo ipd.

Posamezne module odprtega kurikula lahko šola ponudi vsako drugo ali tretje leto. Tako zagotovi večjo izbirnost modulov dijakom različnih letnikov izobraževalnega programa. Seveda pa tovrstna izbirnost zahteva ustrezno prilagoditev izvedbenega kurikula ter pravočasno evidentiranje in načrtovanje uresničevanja želja in potreb posameznih dijakov.

9

ZAKLJUČEK

Izkušnje, ki smo jih dobili pri spremljanju odprtega kurikula v izobraževalnih programih, so zelo dragocene za nadaljnji razvoj tega dela izobraževalnih programov. Šole so pokazale veliko mero inovativnosti pri iskanju in uveljavljanju rešitev, ki pa niso vedno usklajene z opredelitvijo ideje odprtega kurikula.

K temu je precej pripomoglo tudi dejstvo, da Izhodišča opredeljujejo odprti kurikulum zelo široko, šole pa so pri uvajanju novosti v izobraževalnih programih pogosto dobile različne razlage in nasvete. Vse to se je odrazilo na konkretnih rešitvah v izvedbenih kurikulumih izobraževalnih programov.

Sodelovanje s šolami pri razreševanju teh zapletov je porodilo idejo o pripravi napotkov in priporočil. Tako je kot odgovor na razvojne izzive nastalo to gradivo, s pomočjo katerega želimo predvsem ravnateljem in učiteljem s konkretnimi nasveti pomagati pri oblikovanju odprtega kurikula.

10

PRILOGE

V tem poglavju predstavljamo obrazce za pripravo katalogov znanja.

Prikazan je primer kataloga znanja za enovit modul odprtega kurikula ter primer kataloga znanja, sestavljenega iz vsebinskih sklopov.

Za obe različici je priložen tudi predlog obrazca za zapis dodatnih elementov kataloga znanja. Vodstva šol naj v sodelovanju s programskimi učiteljskimi zbori ugotovijo, ali je kateri od dodatnih elementov v konkretnem primeru nesmiseln ali nepotreben.

10.1 Priloga 1:

Katalog znanja za enoviti modul odprtega kurikula

STOPNJA IZOBRAŽEVANJA

IME IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA/LETO POTRDITVE

KATALOG ZNANJA

1. IME MODULA:

2. USMERJEVALNI CILJI

Dijak:

-

3. VSEBINSKI SKLOPI

Modul ni sestavljen iz vsebinskih sklopov.

4. OPERATIVNI CILJI

Poklicne kompetence:

-

Informativni cilji	Formativni cilji
Dijak: •	Dijak: •

10.3 Priloga 3:

Dodatni elementi kataloga znanja modula odprtega kurikula

STOPNJA IZOBRAŽEVANJA

IME IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA/LETO POTRDITVE

DODATNI ELEMENTI KATALOGA ZNANJA

1. ŠTEVILO UR MODULA:

2. ŠTEVILO KREDITNIH TOČK:

3. OBVEZNI NAČINI OCENJEVANJA ZNANJA

Oznaka	Modul odprtega kurikula	Ustno	Pisno	Izdelek oz. storitev	Drugo

4. ZNANJA IZVAJALCEV

Oznaka	Modul odprtega kurikula	Izvajalec	Znanje

5. PROSTORSKI POGOJI IN OPREMA

Prostor:

- napeljava:
- pohištvo:
- oprema in učni pripomočki:

6. POSEBNI POGOJI ZA IZVEDBO

Oznaka	Modul odprtega kurikula ali vsebinski sklop	Dejavnost	Izvajalec	Število dijakov v skupini	Število ur

SESTAVLJALCI KATALOGA ZNANJA

Avtorji kataloga znanja so:

- *ime in priimek, institucija*

11

LITERATURA IN VIRI

Ermenc, S. K., Cencen Z., Klančnik, B. (2007): Priprava izvedbenega kurikula. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje, 2001.

Pevec, G. S. et al. (2006): Kurikul na nacionalni in šolski ravni v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Spletna stran Ministrstva za šolstvo in šport – Srednješolsko izobraževanje/Programi v SŠ www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/srednjesolsko_izobrazevanje/programi_v_ss/

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Uradni list RS št. 79/06.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS št. 12/96.

Odpri del izobraževalnih programov, ki mu na kratko pravimo odpri kurikulum, je novost v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Šolam omogoča sooblikovanje dela izobraževalnega programa in prilagajanje potrebam okolja in socialnih partnerjev, kar bistveno prispeva h krepitvi njihove avtonomije. Obenem pa jim nalaga tudi veliko odgovornost za poklicno oziroma strokovno usposobljenost dijakov, ko ti zaključijo izobraževanje.

Delo s šolskimi kolektivi pri uvajanju novih in prenovljenih izobraževalnih programov je sprožilo mnogo vprašanj o oblikovanju in izvedbi odprtega kurikula. Tako se je pojavila potreba po pripravi priporočil, ki bodo usmerjala delo vodstev šol in nudila pomoč učiteljem, ki se ukvarjajo z načrtovanjem in izvedbo odprtega kurikula.

V publikaciji, ki je pred vami, je opisan potek načrtovanja, oblikovanja, potrditve, objave in zagotavljanja kakovosti odprtega kurikula. Vsebina je obogatena z nasveti in izkušnjami, ki smo jih svetovalci Centra RS za poklicno izobraževanje pridobili pri razvojnem delu s programskimi učiteljskimi zbori na šolah, ob spremljanju in proučevanju uvajanja izobraževalnih programov z odprtim kurikulumom ter na strokovnih posvetih o tej problematiki.